

พระมงคลวิเศษกถา

ร. ศ. ๑๒๕

พระเจ้า น้อง ยา เสด็จ กรมหลวงวิริยนาถวโรดม
ถวาย จรรวมเทศนา ใน การ ถอดอง พระ ชนม์พรรษา

ณ พระที่นั่ง อภิเศก ตูลีต

วันที่ ๕ กันยายน รัตนโกสินทร ศก ๑๒๕

พิมพ์ที่ โรงพิมพ์ในศาลาอักษรณารัถการ

ครั้งที่หนึ่ง ๑๐๐๐ ฉบับ

๑๑๕

#94231

ห้องสมุดประชาชน

ถนน _____ เลขที่ _____

วันที่ _____ / _____ / _____

พระมงคลวิเศษกถา

ร. ศ. ๑๒๕

พระเจ้า น้อง ยา เชอ กรมหลวงวชิรญาณวโรดม

ถวาย ธรรมเทศนาใน การ ถอดของ พระ งามพรรษา

ณพระที่นั่งอภิเศกตูลิต

วันที่ ๕ กันยายนรัตนโกสินทร ศก ๑๒๕

พิมพ์ที่โรงพิมพ์ในศาลาอุทธรณาธิการ

ครั้งที่หนึ่ง ๑๑๑๑ ฉบับ

หนังสือฉบับนี้

คัดมา แต่ ต้น ฉบับ พระ มงคล วิเศษ กถา
ที่ พระ เจ้า น้อง ยาเชอ กรมหลวง วชิรญาณวโรรส
ถวาย ธรรม เทศนา ใน การ ถอดของ พระ สมเด็จพระ ปรมา
ณพระ ที่ นั่ง อภิเศก ดุสิต วันที่ ๕ กันยายน
รัตนโกสินทร ศก ๑๒๕ และ ประทาน อนุญาต
ให้ ผู้ บัญชาการกรมยុทธานาธิการ พิมพ์ ขึ้น
ดำหรับ ให้ แพร่ กระจาย เป็น ประโยชน์ ใน พระ พุทธ
ศาสนา และ ประชาชน ทั่วไป

พระ มงคล วิเสศ กถา

ว. ศ. ๑๒๕

นมิตถุ สุกตัสส

อาขุ วัฒนัน ยส กิตติ สัคคิ อัจจากุถันติ
รติโย บัตถยาเนน อุมารา อปราปวา
อปัปมาทํ ปัสสันติ ปุญญกิริยาสุ ะเนทิตา
อปัปมัตโต อุกโก อตเถ อชัคคินหาติ ะเนทิตो
ทิจฺฐเร ัมเม จ โย อตฺถ โถ โยจัต โถสम्मปรายิกो
อตถาภิสสมยา ชโร ะเนทิตอติ ปวัจจัตติ

บัดนี้ จะได้รับ พระราชทาน ถวาย วิถีชนา ใน
 มงคล วิไลต์ กถา   นดอง พระเดช พระคุณ ประ
 ดับ พระบัญญัติ บารมี   ตาม พระบรมราช ประ
 สังก์ เป็น ปล้ำทนี ยกถา มังคลานุ โมทนา   ใน
 พระมหามงคลสมยาภิตักขิตกถา   ด้วย สัมเด็จพระ
 บรมพิตรพระราชสมภารเจ้า   เมื่อภิตักขิตกถา
 โดยนิยาม ตีถักที่ครบถ่าม   ในกาพบัษั ไปฏฐูปท
 มาส   ซึ่ง ตรง กับ พระบรม มหาประสูติมงคลทิน
 กถาโดยจันทรคติ   มา ถึง โดย กถาณิยาม แด้ว
 ทรง เรม พระราชกุศล   ดำรัสสั่ง ให้เจ้าพนักงาน
 เชิญพระชนมพรราชสมปฏิมากร   มาประดิษฐาน
 ณพระแท่น   ทรง ลักการบูชา ด้วย ราชภิमानน

มณฑล สิริสวัสดิ์ พระชนมส์ขุศุภมณูญวิบุตผล
 ถวายในส่มเด็จ ฯ เจ้า ให้ทรงพระศดาพรนิรมต
 ในสิริราชมไหศววรรษส่มบัตติ โดย อุดมส์ขุสิริ
 สวัสดิ์เกษมส์ราญ นิราศส์รรพพิบัติอุบุทวัน-
 ตราย ทรงบำเพ็ญราชธรรมจริยารัฐาภิปาตโน
 บาย แด พระราชกุศล บุญนิช ซึ่ง เป็น มรรคา
 วิถทางส์วรรค์แดนนิพพาน ให้อุุพาราติเรกไพศาล
 โดยพระบรมราชประสงค์ทุกสิ่ง สรรพ ซึ่ง จะ
 สัมฤทธิ์ โดยเทวานุภาพแด่วิบากส์มบัตติส์วนทิสฐธรรม
 เวทนิยผล เสร็จมาแต่พระราชกุศลบุญนิชนั้น
 ตามวิบากส์สามารถด้วยประการนี้

พระราชกุศล เทวพลี ธรรมิกส์กการณ ๕ เป็น

อปฺริหานิยปฏิบัติ เป็นที่ตั้งแห่งความเจริญรุ่งเรืองสวัสดิ์
 วิบุลผล ต้องตามภาษิตสัมเด็จพระทศพลตรีธรรมา
 แก่มหานามลิจฉนวัชฺศกรีย ในอปฺริหานิยธรรมสูตร
 บัญญัติคุณุตรนิกายว่า ปุณฺจปรี มหานาม กุ
 ปรุติ โต ยตา พติปฏิ คคาคกา เทวตา ตาสักกโรติ
 เบนตน มีความว่า ตุก่อนมหานาม กุตบุตร
 ผู้ใดผู้หนึ่ง ซึ่ง เป็น ขตติยราช ได้ มุรธาภิเสก
 แล้ว หรือ เบน วิฐุภาชิตี ครอบครอง แวน แคว้น
 บริโภค ผ่าน สัมบัติอันพระชนกประทานให้ก็ดี หรือ
 เบนแต่ นายเสนา นายบ้าน นายกอง แม้ โดย
 อย่าง ค่ำ เป็น แต่ อธิบดี เฉพาะ ผู้ เดี่ยว ใน ตรี
 กุต นัน ๆ ก็ ดี มาปฏิบัติ เทวคาพลี สักการ

ยา ตา พธิปฏิบัติคาหก เทวดา เทพเจ้าเหล่า
 ไต ซึ่ง เป็น ผู้ รับผิดชอบ คือ อารักษ์เทพดา ที่
 รักษา ตน แล วัตถุ เทพดา อัน สถิต ใน ที่ อยู่
 เป็น ตน ควร ที่ มนุษย์ ชน จะ สรรวง สักการ
 ให้ ยินดี ตา สักการโศติ กุณบุตร มา สักการบูชา
 เทพเจ้า ทง หาดาย นั้น ด้วย โภค ทรัพย์ ที่ ตน แสวงหา
 ได้ มา แล้ว โดย ธรรม สัจจริต เทพดา ทง หาดาย นั้น อัน
 กุณบุตร ได้ สักการบูชา ด้วย เทวดา พถิ แล้ว ก็
 ย่อม อนุเคราะห์ กุณบุตร นั้น นั้น ด้วย จิตต์ เป็น กุศล
 ไกล จาก พยา มาท วิหิงสา ตั้ง เมตตา ต่อ กุณบุตร
 นั้น ว่า จีร ชีว ที่ หมายุ ปาเตหิ ชก ทาน
 คิวรง ชีพ อยู่ นาน เกิด จึง เดียง รักษา อายุ

ให้ ยืน นาน เทวดานุกัมปิตส์ต มหา นาม
 ตู ก่อน มหา นาม กุตบุตร นัน เทพเจ้า หาก
 อนุเคราะห์ ด้วย ไมตรี กตยาณจิตต์ ๕๕ แล้ว ดูท
 ฌิมเขว ปาฏิกังขา โน ปรีหานิ เร่งปรารถนา
 ความ เจริญ ถ้าย เดี่ยว เกิด ไม่ พัง มี ความ
 เต็ม อม คง จะมี แค่ วุฒิ ความ เจริญ โดย ไม่ สิ้น สัตย์ ฯ
 เทวดา พัด ลักการ เป็น อปรีหานิยปฏิบัติ ซึ่ง
 กุตบุตร ผู้ ดำรง อิศริยส์ถาน มี พระ มหา กษัตริย์
 ผู้ ใต้ มุรธาภิเศก แล้ว เป็น ต้น จะ พัง บำเพ็ญ
 เพื่อ วุฒิสุภวิบุต ๕๖ ด้วย ประการ นั้น ฯ

อนึ่ง พระราช กุศต บุญราศี สุธบายปโยค สัมบัติ
 ซึ่ง สัมเด็จ ฯ เจ้า ทรง บำเพ็ญ ใน อภิตกชิต สัมย ๕๗

หนีใน อริสฺระ กัณตะ มนาศะ สังวัตต์
 นิกายปฏิบัติ ให้ธรรมที่ปราถนาพึงใจ เจริญ
 จิตต์เป็นไป ด้วยดี แก่ผู้บำเพ็ญเป็นสัมมาปฏิบัติ
 สัมด้วย พุทธภาษิต ตรีศั ประทาน โอ วาท แก่อนาค
 บิณ ทิก คฤหบดี โสตาบัน อริยสาวก ว่า
 ปัญจิเม คหปติ สัมมา อธิฐฺวา กัณตา
 มนาศา ทุตฺตภา โดกฺสมี เบนฺตึน มัคควา
 มฺกอน คฤหบดี ธรรมเหตฺวาน ห้าประการ คือ
 อายุ วรรณ สุข ยศ สวรรค์ สัตว์ปราถนา รัก
 ใครเป็นที่ เจริญ จิตต์ สัตว์ได้ ด้วยยากในโลก
 เรา พระตถาคต ไม่กล่าว ความ—ได้ ธรรม ห้า
 ประการ นี เพราะเหตุ ปราถนา แล อ่อน วน

ถ้าหากสัตว์ทั้งหลาย จะพึงได้ ประสพ ธรรม ห้า
 ประการนี้ เพราะ ปราณนา แด อ่อน วอน เท่านั้น
 แล้วไซ้ ใครจะพึงเสื่อมจากอะไรได้ โดย
 อธิบายว่า สัตว์ทั้งหลาย ต้วน ปราณนา อายุ
 วรรณ สุข ยศ สวรรค์ เป็นข้อประสงค์ ก็
 จะพึงมี อายุ วรรณ สุข ยศ คือ อิศริยบริวาร
 เสมอ ๆ คล้าย ๆ กัน ทำตายชั้นนี้แล้ว
 ก็ ต้วนจะมี สุกคติ โลกสวรรค์ เป็นที่ไปณเบื้องหน้า
 สัน ขอน ไม่เป็นเช่น นน ธรรมห้าประการนี้
 สัตว์หาได้ประสพ ด้วย มาตรฐานว่า ปราณนา แด อ่อน
 วอน อย่างเดียวเท่านั้น ไม่ อริยสาวกผู้ ปราณนา
 อายุ วรรณ สุข ยศ สวรรค์ หากจะ คง หน้า

ปราถนา แล วิง วอน ไม่ พึง บำเพ็ญ ข้อปฏิบัติ
 อัน จะ ให้ อายุ วรรณ สุข ยศ 'สวรรค์' เป็นไป
 ด้วย ดั นั้น เกิด เมื่อ อริยสาวก มา ปฏิบัติ เป็น
 มรรคา ทาง มา ของ อายุ วรรณ สุข ยศ นั้น แล้ว
 ก็ ย่อม ได้ อายุ วรรณ สุข ยศ เป็น ทิพย์ แด ของ
 มนุษย์ เมื่อ อริยสาวก มา ปฏิบัติ ข้อ ปฏิบัติ
 อัน จะ ให้ สวรรค์ เป็น ไป ด้วย ดั แล้ว ย่อม ได้
 สวรรค์ สุขคติ ภา เป็น ผล เพราะ ข้อ ปฏิบัติ นั้น ๑
 ปฏิบัติ ซึ่ง จะ ให้ คุณ ห้า ประการ มี อายุ เป็น ต้น
 เป็น ไป ด้วย ดั นั้น คือ กุศล สุจริต อัน เกิด แต่—
 อโถภา อโทสะ อโมหะ เป็น ไป ใน กาย วาจา
 จิตต์ แล้ว ด้วย ทาน คีลภาวนา ๑ บุญ ซึ่ง เป็น ปฏิ

บัณฑิตโตติ ปรุจัจติ เพราะ อาศัย ความ บัณฑิต
 ประโยชน์ ที่ ประสงค์ ทั้ง ภาชนะ ภาชนะ ท่าน จึง
 สรรเสริญ ผู้มี บัญญา จำทรง ว่า เป็น บัณฑิต ดำเนิน
 ใน ประโยชน์ กิจ ด้วย บัญญา ฯ ความ ไม่ ประ
 มาท เป็น เหตุ ให้ บัณฑิต ชาติ ยึด ประโยชน์ ทั้ง สอง
 ไปได้ ด้วย ประการ นั้น ฯ พระราชกุศล บุญ
 ราคี ซึ่ง สัมเด็จ ฯ เจ้า ทรง บำเพ็ญ โดย กิ่ง
 พระ บัญญา บารมี แด พระ อภิปรมาท ธรรม ใน
 อภิตกจริต สัมยจัน โทปตกจริตกาล นี้ เป็น ปฏิปทา
 ให้ อริวิบุตผล คือ อายุ วรรณ สุข ยศ แด
 สวรรค์ เป็น ไป โดย ชอบ ต้อง ตาม สุขโต วาท
 สัมมาปฏิปัตติ ด้วย ประการ นั้น ฯ

อิโตปรํ ปวักขามิ ตํคํ วิเสถมังคละ มหา
 ราชาธิราชัสสํ คุณาดังการธัมมํคํ (อุจฺจฺมานํ) หิ
 สุกฺคฺวาน โยนิโส บัจจเวกฺขโต อุปฺปชฺชเยยฺย นรินทฺธสฺส
 โสมนัสสํนํปฺปกํ ภิยโย สัมปาทเนจิตฺตํ ปณิเชต
 ทนฺนํครํ เคนาปิจ ชนินทฺธสฺส โสคฺคฺภิจ มังคละ สฺยา

ถ้าคัม นี้จะรับ พระราชทาน กล่าว พรรณา พระ
 ราชจริยาสารุ ปฏิบัติ ทดง แห่ง สวัสดิ์ติมงคล อัน
 พิเศษยิ่ง ซึ่งได้ ชื่อ ว่า มงคล วิเสถ เป็น พระคุณ
 อลังการ มีพร้อม บริบูรณ์ ในสมเด็จ บรมบพิตร
 พระราชสมภาร เจ้า เมื่อ ได้ ทรง สดับ แล้ว ทรง
 พระ บัจจเวกฺขน ถึง โดย กาดัง พระปรีชา ก็ จะ
 เกิด พระ บัคิ ปราโมทย์มี ประมาณ มิใช่น้อย แต่

นั้น ก็ จะ ตั้ง พระราชหฤทัย ทรงบำเพ็ญ ให้บริบูรณ์
 ยิ่งขึ้น ตีริ้ววัดดี พิพัฒน์ ไชยมงคล ก็ จะ เกิด
 มี แต่ ส้มเต๋จ ๆ เจ้า ด้วยเหตุ ทรงบำเพ็ญพระ
 ราชจริยานั้น ขอน ส้มด้วย ประพินชคาถา ที่ บณ
 ฑิต กถาว ถวาย พระ มหากษัตริย์เจ้า ครั้ง ไบราณ
 กาด กราบ ทูล ให้ทรง วิจารณ์ ทศพิช ราชธรรม
 ที่ ทรงบำเพ็ญ อยู่ว่า อัจเจเต กุสฺสเด ชัมเม สุริเต
 บัสด้าหิ อตฺตนิ ตโต เต ชายเต ปุติ โสมนัส
 ติญฺจ นปฺปกิ ขอ พระองค์ ทรง พิจารณา ราชธรรม
 ล้วน ชอบ อัน ตั้ง อยู่ใน พระองค์ ดังนี้ ๆ เกิด
 แต่ นั้น พระปุติโสมนัส จะ เกิด มีแต่ พระองค์ มี
 ไช น้อย ดังนี้

ก็ แด่ พระ ราชจรียา ซึ่ง เป็น คุณฺา ภรณํ อดงกฏ
 ส้มเต็จ ๆ เจ้า นั้น มี โดยอเนกนัย พันวิสัย ที่จะ
 พรรรณา ในกถา มรรค เพียง กัณท์ เดียวนี้ จะ รับ
 พระ ราชทาน บรรยาย แต่โดยเอกเทศ

ใน คก ๑๒๕ นี้ พระคุณพิเศษ ส่วน อัคร
 ส้มบัตติ จะ ถวาย วิสัยนา ด้วย กาดัญญาตา ส่วน
 ปรัชิตปฏิบัติ จะ ถวาย วิสัยนา ด้วย ปุคตะสังคะหะ
 แด่ รัฏฐาภิบาล โนบาย พอ เป็น นิตส์สนนัย

กาดัญญาตา ข้อ นั้น นี้ มี พรรรณา ว่า เวลา
 คือ คราว ครองอิน ส้มควร หรือ เป็น โอกาศ ชื่อ ว่า
 กาด ในที่นี้ ๆ บุคคล ผู้รู้ จก กาด เช่น นั้น ชื่อ ว่า
 กาดัญญา ๆ ความ เป็น ผู้ เช่น นั้น ชื่อ ว่า กาดัญญาตา

มี อาณา เขต ร น้อย   ทั้ง ขุด ดิน มี พระราช
 ทพย วั พลพาหนะ ก น้อย   คดง คัดตรา วุรยุท
 ภัณฑ์ แล นาง อิน เป็น ที่ รวบรวม เล่ม ยง อาหาร ก
 บก พร่อง ไม่ บริบูรณ์   ไม่ มี ทาง จะ ต่อยุท
 กับ พระ เจ้า พรหม ทศ ศ ผู้ มี กำ ดัง ไหม้   แม้ แต่
 เพียง ตัก เดียว เท่า นั้น   ครั้น ดง ดัน นิษฐาน เช่น
 น แดง   ก็ ทง พระ นคร เด็ย   ปลอม พระ องค์
 พา พระ มเหสี ประดา ส ไป ๆ   พระ เจ้า พรหม
 ทศ ศ ก็ ไต่ โกศ ด รัฐ โดย งาย ตาย   ไม่ พก
 ต้อง รบ   ซ้ำ ยัง จับ พระ เจ้า ที่ ผิด คี กับ พระ มเหสี
 ได้ ใน ภาย หลัง อีก ด้วย ๆ

เรื่อง นี้ แดง ดง ให้ เห็น ว่า   โกศ ด รัฐ แม้ เป็น

ประเทศ น้อย แต่ตั้งอยู่ ติดต่อกับ แคว้น กาล์ฮอน เป็น
 ประเทศ ใหญ่ เมื่อ ยัง ทรง ความ เป็น อัคร
 ด้วย ตน ก็ ชอบ แต่ จะ ตระเตรียม ทรัพย์ พานะ
 ตั้ง ส้ม ทรัพย์ พิศุคค์ สัตราวุธ ยุทธภินท์ แล เต็ม บึง
 อาหาร จัด การ บ้อง กั้น รักษา แล ทำนุบำรุง
 ให้ สัมบูรณ์ เพื่อ จะ ได้ เกิด ทรัพย์ เป็น เครื่อง
 เพิ่ม พุท กำตั้ง ยิ่ง ขึ้น ไป จน สิ้น วิสัย ที่ อาจ
 จะ เป็น ฯ อื่น กิจ เช่น นี้ จำ จะ ต้อง ทำให้
 พร้อม ไว้ใน เวลา สงบ ยัง ไม่ มี ศัตรู มา รบ กวน
 จะ ปล่อยให้ ให้ ชาติ ตก บกพร่อง จะ ตระเตรียม
 เฉพาะ ใน เมื่อยาม ต้อง การ ใหน เดย จะ กัน ฯ
 การ ละ เหย ให้ ถ่วง เวลา เป็น เหตุ แห่ง หาย ณะ

ไป ยุยง ให้ แยก สำนึก จากกัน จึงได้ มี ไซย
 คู้ ได้ แคว้น วัชชี มา อยู่ใน อำนาจ ของ พระ องค์ ฯ
 ขอนี้ ก็ ให้ ดง ต้น นิษฐาน ว่า ครั้ง ก่อน ยัง ไม่
 เป็น เวลา การ จึง ไม่ สำเร็จ สัมหมาย ครั้น
 ภายหลัง ประกอบ ถูก คราว จึง สำเร็จ ได้ ฯ แม้
 ใน คัมภีร์ ชาตก ท่าน ก็ ได้ ยก ความ ขอนี้ ขึ้น
 แสดง ใน บาท คธา โดย ความ เป็น ราชภษิต
 ของ พระ เจ้า คามณี ว่า อปี อตรมานานี ผตา ส้าว
 สมิชฌติ เอก ก็ ความ หวัง ใน วิบุล ผล ย่อม
 สำเร็จ แก่ บุคคล ผู้ มี ปรวิชา ญาณ ค่อย ประกอบ
 การ งาม โดย อุบาย ไม่ มั ก ง่าย ต่ ว น เห็น แต่
 ได้ เขา ว่า ดึง นี้ ฯ อีก ฝ่าย หนึ่ง เมื่อ

ถึง เวลา ก็ หา ประ กอบ กิจ ที่ จะ พัง ทำ ไม่
 ปล่อยให้ กาด ถ่วง ไป เสีย แลว จึง ปรารภ จะ
 ทำ เมื่อ ภาย หลัง เมื่อ เบน ดง นี้ ก็ จะ พลาด
 จาก ประโยชน์ ที่ จะ พัง ได้ พัง ถึง ๆ ข้อ นี้ มี
 เรื่อง พระ เทว ทต ต เบน นี ทศ ณะ ๆ พระ เทว ทต ต นน
 ใน เวลา ที่ เธอ ยัง สามารถ ก็ มี ได้ นิยม ใน
 โอวาท อนุ คาส นี้ ของ ส้ม เต๋จ พระ ภู มี พระ ภาค
 เจ้า ภู เบน พระ คาส ตา ซ้ำ ก่อ เวรา มา ต คิด ร้าย
 ใน พระ องค์ เสีย อีก แต่ ก็ ไม่ ดำ ρεύ ตาม มุ่ง หมาย
 ครั้น ภาย หลัง เมื่อ กำ ลัง อยู่ ที่ คยาล์ ณะ ประเท ศ
 อาพาธ หนัก กลับ จิต ทั หวน คิด ถึง พระ บรม
 คาส ตา อ่อน วอน พวก ศิษย์ ให้ พา ไป พระ เซต

วน ยังไม่ทันได้เผา ก็พอลเกิด วิบัติ มาทศวัต
 เลี้ยว ซึ่ง พระ โบราณจารย์ กล่าวไว้ว่า ต้องแผ่น
 ดิน สู้บ ๆ หากว่า ในเวลา สามารถ เธอ ไม่
 เบน เช่น นั้น ก็ น่า จะ ได้ บัณฑิต ธรรม พิเศษ ส่วน
 โลกีย์ โลกุตระ โดยควร แก่ ปฏิบัติ ๆ นี้ มากลับ
 จิตต์ ได้ ใน เวลา ไม่ เป็น โอกาส จึง ได้ คกลาด
 จาก ประโยชน์ คุณ ที่ จะ ควร ได้ ควร ถึง เช่น นี้ ๆ
 แม้ ใน คัมภีร์ ชาตก ท่าน ก็ ได้ ยก ความ ขอบ
 ขัน แสดง ใน คาถา โดย ความ เป็น ภาษิต ของ
 อาจารย์ ทิสสา ปาโมกข์ ใน เมือง ตักก สัตตา ผู้
 สอน มาณพ ห้า ร้อย ให้ เด่า เรียน คีตปคาสตรี ๆ
 มาณพ ผู้ หนึ่ง รับ ไซ้ ไป หา ฟืน ไป เชื้อน เลี้ยว

ครั้น เพดา เย็น เก็บ อะไร ไม่ ทน หักได้ ไม่ กุ่ม ลัด
 มา อาจารย์ ยก เรือง น้ เป็น อุบัติเหตุ เด็ด
 แด กล่าว ดี ให้ เป็น คติ ของ มา ณ พ ทัง ปวง ว่า
 โย ปุ พ์ เพ ทรณิยานิ บัจฉา โส กาศุมิจฉติ วรุณ
 กัญฐิ ภณฺเฑ โสว ส บัจฉา อนุตฺตปฺปติ มุทกตโต
 ไม่ ทำ กิจ ที่ ตน ควร จะ ทำ เมื่อ ภาย ก่อน เขา
 มา ปราถนา รับ ร้อน จะ ทำ เมื่อ ภาย หลัง มุทกต
 นิน ก็ เป็น ดัง มา ณ พ ผู้ หัก ไม่ กุ่ม มา ย่อม จะ
 เดือด ร้อน ใน เวตา หลัง ฉนี้ ฯ แม้ ส้ม เคี้ยว พระ ผู้ มี
 พระ ภาค เจ้า ก็ ได้ ทรง พระ ประราพท์ ความ
 คตาด จาก ประโยชน์ เพราะ คตาด จาก เวตา
 ทรง ภาษิต พระ คาถา ว่า อุฏฺฐานกาทมฺหิ อนนฺทุฏฺฐิ

หาโน ยุกาพตี อาตสียิ อูเบโต ชนผู้
 ยิงหนุ่ม มีกำลังว่องไว แต่เข้าไปถึงความ
 คร้านไม่ขยัน ในการ ที่ควร จะเพียร สู้สู้
 สู้กับปมโน กุติโต ปัญญา ยมคคิ อดโล
 นวินทติ มีใจใน อันดำริที่ จมเดี่ยวแล้ว มี
 เกียด มีว คร้าน เดี่ยว ย่อม จะ ไม่ ได้ ประ สบพบ
 ทางหรือ บัดตุ โลกุคตมรรคด้วยปัญญา ฯ พระ
 พุทฺธภาษิต ขอนี้ ควร เป็น เครื่อง เตือน ใจ ชน
 ผู้ ตั้ง อยู่ ใน วัช อัน เจริญ เพื่อ ประ กอบ เพียร
 ใน สัมมัย ที่ ตน ยัง สามารถ จะ ได้ ไม่ คดจาก
 ประ โยชน ที่ จะ พัง ได้ พัง ถึง ทั้ง ทาง โลก ทั้ง ทาง
 ธรรม ฯ บุคคล ไม่ รู้ กาด ถึง คราว ก็ ไม่ ประ

กอบ กิจ หรือทำให้ผิดเวลา ต่่วนไปบ้าง
 ช้าไปบ้าง ย่อมได้ความเต็มเต็ม มีตัวอย่าง
 ดังรับพระราชทาน ถวาย วิดีทัศน์มา ฯ เหตุตั้ง
 นั้น สัมเด็จพระบรมศาสดาจารย์ จึงประ
 ทานพระบรมพุทโธวาท เนื่องด้วยการรักษา
 ตนไว้ว่า นกริยธา บัจฉนคติ คฤตติ ดันต
 พาหิริ นกรอินตงอยู่สุดแดน เบนเมืองนำลึก
 ชนทั้งหลาย บังคนรักษา เป็นกวดขัน ทั้งภายใน
 ในภายนอก ฉันทิโคเปถ อิตตานันทาน
 ทั้งหลาย จงระวังรักษาตน ฉันทินัน ชโน มาโว
 อุบัจฉกา ขณะอย่าได้ล่วงท่าน ทั้งหลายไปเสีย
 ขณะกัตา หิ โสจันติ เพราะชนทั้งหลายอันขณะ

ด่วงไปเสีย ย่อมโคกเสว้า วันทต นิริยัมหิ
 สัมปปีตา ย่อมไปเต็มแน่นอยู่ในนิริยาบาย ดิงนี
 มุทกต ผู้ เบิน กาดัญญู รั้วจัก กาดสมัย
 ทำธุระ ให้ สบเวลา ได้ ชื่อว่า ปฏิรูปการ
 ผู้ ทำ สัม ควร ย่อม จะ ได้ บัด ตู ความ เจริญ
 ด้วย วิบุลผล ตั้ง ต้น แต่ โภคสมัมภิก ๆ พระ คันถ
 รจนาคารย จะ ดำแดง ความ ชื่อน ให้ ชด จึง ชัก
 เรื่อง จุติตถ เศรษฐี มา กล่าว ใน คัมภีร์ อรรถ
 กถา ชาตก สรรเสริญ ความ หมั่น ของ จุติตัน
 เตวาลิก ผู้ รับไซ้ ของ เศรษฐี ที่ รั้วจัก ประกอบ
 พานิชกรรม ให้ ถูกราว นิยม ตั้ง สัม โภค
 ทรัพย์ เบิน ชน มาก ชน ได้ ใน ไม่ ฆ่า ต่อ มาก

ได้รับตำแหน่ง เปน เศรษฐีใหญ่ ให้ ส้ม
 คากา นิพนธ์ว่า อับปเกนปี เมธาวิ ปาภเวณ
 วิจักขโณ สัมภูฐาเปติ อิตตานัน อณัน,
 อคคว สันถม บุกคตมฺม ม ปญญา คาค
 เห็น เหตุผล ประจักษ์ ย่อมยังคนให้ ตง ชนได้
 ในยศ คักคิ ศฤงฆาร ด้วยทรวัย ที่ เปน ต้น ทุน
 แม้ มี ประมาณ น้อย ดุจชนผู้ ก่อ ไฟนิตเตียว
 ให้ เปน กอง ไคชน ไคฉน ๑. แม้ ส้ม เตจ พระผู้
 มี พระภาคเจ้า ก็ ไคตรง สรรเสริญ บุรุษ เห็น ปานนน
 ด้วย พุทธพจน ประพันธ์ ว่า ปฏิรูปการี ชุรวา
 อญฐาตา วินิตเต ชน ชนผู้ มี กิจธุระ
 ตง อุตสาหะ ทำให้ ส้มควร คือ ให้ ตอง ตาม

กาดะเทศะ โดยปรกติน ย่อมจะได้ทรัพย์
 มาเป็นผลแห่งความประกอบชอบดังนี้ ฯ ข้อ
 ความที่กล่าวมาข้างต้น แม้จะหมายบุคคล
 เป็นเจ้าการ ถึงอย่างนั้น ก็เป็นสาธารณ
 ทวถึงแก่ชนผู้เนื่องกันเป็นหมู่เหล่า ฯ เช่นจำ
 พวกที่เขากินตั้งอยู่เป็นปึกแผ่นแน่นหนา กล่าว
 โดยอุประโฆหารว่าประเทศหรือชาติใหญ่หรือ
 น้อยก็ตามที่ ต่างคนตั้งอยู่ในสามัคคีพร้อม
 เปรียงเป็นใจเดียวกัน มีความหมั่นประกอบ
 กิจธุระให้ต้องตามกาดะเทศะ ไม่ปล่อยให้โอกาส
 เป็นปฏิรูปการไว้แต่ ประเทศหรือชาตินั้นก็จะมี
 มั่งคั่งสมบูรณ์ด้วยโภคสมบัติ อันจะเป็น

ในวัน ๆ ก็ชื่อว่า กาดัญญาตา เป็นคุณที่จะ
 ฟังปราถนาในนิพพิททกิจ คือ ชุระ อันจะ ฟัง ทำ
 เนื่อง ไป ๆ ความปลดปล่อยให้ เวลา เลี้ยว ไป เพียง
 ใด เป็นความเลี้ยวประโยชน์เพียง นั้น ๆ สัมเด็จพระ
 พระธรรมเพ็ชฌัญญาพุทธเจ้า จึง ประทาน พระบรม
 พุทธโฆรทแกภิกษุทั้งหลายไว้ เป็นเครื่องเตือนจิตต์
 ดังนี้ว่า กถมภูตัสสั เม รัตตันทวา จิต
 ปตนิ คคิ บัพพชิตเน อภินันหิ บัจจเวกช
 คัพพ อนนฺต
 เนื่อง ๆ ว่าเรา เป็นอยู่อย่างไร วันคืนเปลื้อง
 ไป ๆ ดังนี้ ๆ เวลาที่ เปลื้อง ไป ย่อมไม่ กลับ
 หลับ จึง ควร ให้ เปลื้อง ไป ด้วยดี ๆ พระองค์

จะ ทรงแต่งตั้งแบบ อย่าง ใน ข้อ นี้ อัน สัมแก่ บรรพชิต
 จึง ทรง แจก นิท เทส แห่ง กาดัญญูตา วิ กัปป์ หตั้ง
 ตั้ง นี้ ว่า กถัญญู ภิกษเว ภิกษุ กาดัญญู
 โหติ ตุก่อน ภิกษุ ทัง หตาย ภิกษุ เป็น
 กาดัญญู ผู้ ฐู จัก กาด เป็น ไฉน ฯ อธิ ภิกษเว ภิกษุ
 กาด ฆานาติ ตุก่อน ภิกษุ ทัง หตาย ภิกษุ
 ใน ธรรม วินัย นี้ ย่อม ฐู จัก กาด ว่า นี้ กาด
 แห่ง อุเทส คือ เวียน หรือ บอ ก บาฬ นี้ กาด
 แห่ง ปริปัจจา คือ ถาม หรือ ให้ อธิบาย ความ
 แห่ง อุเทส นี้ นี้ กาด แห่ง อัน บำ เพ็ญ เพ็ชร
 นี้ กาด แห่ง อัน หัก ภา เวณ พัก ผ่อน ฯ ภิกษุ เป็น
 ผู้ ฐู จัก กาด ฉนี้ ฯ ใน ฝ่าย คฤหัสถ์ ฆณ ทต

พระ องค์ ก็ ตรัส พุทฺธ นิพนธ์ แสดง อย่าง ไว่ ทั้ง
 ข้าง เลี้ย ข้าง ตี่ ดัง นี้ ว่า อติ สัตฺติ อติ อุนฺหิ
 อติ ตาย มิทํ อหุ อติ วิส สฺส อุนฺหิ มมน เต อัจ เชนฺติ
 มาณเว ประ โยชนํ ที่ ประ สงคฺ ทัง หตาย ย่อม
 เป็น ไป ต่ วง ซึ่ง หมู่ มา ณ พ มู มี การ งาร อัน สละ
 เลี้ย ด้วย ข้าง เดศ ว่า หนาว นั ก ร้อน นั ก
 เวลา เย็น นั ก แลว ดัง นี้ เป็น ต้น ๆ โยจ
 สัตฺติญฺจ อุนฺหิญฺจ ตินา ภีย โย น
 มัญญติ กรํ ปุริส กิจฺจานิ -โส สฺสุชา น วิหยาติ
 ส่วน ชน ไต ไม่ สำคัญ เห็น หนาว แล ร้อน ยิ่ง กว่า
 หลัว อธิบาย ว่า ตินชาติ เป็น ของ ไม่ สำคัญ ชน ไต

ในเมื่อนำเข้าไปเทียบด้วยไม้ใหญ่ ฉันท
 หนาวแต่ร้อนก็ เป็นตามฤดูกาล ไม่ควรถือ
 เป็นประมาณ ในเมื่อนำเข้าไปเทียบกับเวลา
 ที่จะต้องเสียไป ชนนั้นทำกิจ ของบุรุษอยู่
 ย่อมไม่คลาดจากสุข ดังนี้ ๆ บุคคลผู้
 รู้จักใช้กาลให้มั่งผลได้เพียงไร ก็จัดว่า
 เป็นปฏิรูปการ ผู้มีปรกติทำสมควร ย่อมอาจ
 ประ กอบกิจให้ได้รับเบียบไม่อาภุค ก็สามารถ
 จะนำธุระให้ไพบุตย์ กว่าชนผู้ไม่รู้จักรู้
 เวลา ๆ ถึงปราชญ์ผู้ปรัชาคิดประดิษฐ์เครื่อง
 อุปกรณ์นั้น ๆ ชนมากหลาย ก็ด้วยความ
 มุ่งหมายว่าจะได้ใช้เวลาให้ธุระเป็นที่ตั้ง ๆ

ความ ประพฤติ แม่นยำ ในเวลา ยัง เป็น ธรรมเนียม
ที่ จำปรารถนา ก็ ด้วย ความ ประสงค์ ดุจ เดียว
กัน ๆ กาดัญญา ใน อรรถวิภังค์ หลัง
ย่อมนำ สำหรับ กับ นิพิททกกิจ ฯ

บุคคล ผู้ ออกา ดัญญา ไม่ รู้ จัก กาด และ ประ
กอบงาร ให้ ผิด เวลา ใช้ ว่า จะ นำ หายระนะ
มา แก่ คน เท่า นั้น ก็ หา ไม่ ย่อม ยัง หา ระนะ
ให้เกิด แม่ แก่ ผู้ อื่นอื่น เนื่อง ด้วย คนใด ด้วย เหมือน
กัน เช่น แม่ ทพ ไม่ เป็น กาดัญญา ยก พด เขา
ดี ชำ ลึก ใน เวลา ยัง ไม่ เป็น ที่ ก็ จำ จะ ได้ ยวิ
พด เป็น อื่น มาก ใน อัน ใช้ เหตุ แด อาจ ถึง ปรา
ไซย ก็ เป็น ได้ ๆ แม้ ใน คมภีร์ ชาตก ท่าน ก็

ได้ ยก ความ ซ้อน ซั้น แสดง โดย ความ เป็น ภาษิต
 ของ อาจารย์ ทีดำปา โมกข์   ติ ไก่ ผู้ ซั้น ไม่
 เป็น เวลา ยัง พวกราณพ ผู้ เวียนมนต์ ให้ ถูก ซั้น ไม่
 เป็น กำหนด   ต้อง เลี้ย ประโยชน์ ใน การ เวียน
 เป็น ซ้อ เปรี๊ยะ ด้วยความเป็นไป ของ หมู่น   ด้วย
 พจน นิพนธ์ ว่า   อมาตยาปิตุสวัต โหม   อนาคต
 กุเต วดี   นาย กาด มกาด   ว่า   อภินา นาคี
 กุฏ กุฏ   ไก่ นี้ มิ ได้ เจริญ ใน สำนัก มารดาบิดา
 มิ ได้ อยู่ มา ใน ตระกูล อาจารย์   จึง ไม่ รู้ จัก
 กาด ที่ ควร หรือ ไม่   ดัง นี้ ๆ   สัพปุริสบุคคต
 ตั้ง ต้น แต่ พระ พุทธเจ้า ลง มา   ย่อม ตั้ง อยู่
 ใน กาด ญัญญา   ประ กอบ กิจ ให้ ถูก แก่ สัมมัย

ไม่เช่นนั้น ก็ทรงอยู่ไม่ได้ คุรุพัสดุนั้น ๆ
 ไม่มีอะไรทาน ก็มีปรกติตกดงสู่ปรูพี ที่สุด
 จนชั้นมีใครประดิษฐ์เครื่องอุปกรณี่สิ่งหนึ่งสิ่ง
 ใดชั้นได้ อันจะให้คุณหรือโทษแก่โลกทั้งปวง
 หรือแต่โดยเอกเทศ ก็ยังเป็นเหตุแห่งความ
 แปรของโลกได้อยู่ ขณี่คุณเหมือนกาะเปิดน
 แปลงไป ๆ เหตุดังนั้น ดังชาวพิเศษ คือสิ่งที
 บัจจุบันรุงชนแปลก ๆ จึงปรากฏเป็นของ
 ประณีตดุ๊กได้นกาดบาง คาบ ทูรพตเดวทราม
 ในกาดบาง ครัง เปิดนเป็นยุคเป็นสมัยไป ๆ
 สมเด็จพระบรมบพิตร พระราชสมภารเจ้า เจ้าพระ
 ราชหฤทัย ความเปลี่ยนแปลงอันเป็นไปตาม

กาด ฉนี้ ^๕ จึง ไต่ ^๒ ทรง เด็ก ถอน แก ^๒ ไซ พระ ราช
 กำหนดชนบธรรมเนียม ของ เก้า ที่ ^๑ ถ่วง กาด แด
 ทรง บัญญัติ ^๑ เพิ่ม ^๑ เติม ของ ใหม่ ^๑ ถึง ^๑ คราว ^๕ หนึ่ง ให้
 สัม แก ^๑ เวลา แด ทรง จัด การ บ้อง ^๑ กั้น ^๑ รักษา ^๑ ทำ ^๑
 บำรุง พระ ราช อาณา ^๑ จักร ให้ ^๑ ถาวร ^๑ วัฒนา ดำรง
 ความ ^๕ เป็น ^๑ เอก ^๑ ราช ^๑ ย ^๑ ยัง ^๑ ยืน ^๑ มา ^๑ จน ^๑ กาด ^๑ ทุก ^๑ กวณ ^๕
 จิต ^๑ ว่าเป็น ^๑ ผล ^๑ มี ^๑ มา เพราะ ^๑ พระ ^๑ คุณ ^๑ คือ ^๑ กาด ^๑ ญ ^๑ ญา ^๑ ตา
^๕ เป็น ^๑ เหตุ ^๑ พระ ^๑ คุณ ^๑ ขอ ^๑ น ^๑ จึง ^๑ นับ ^๑ ว่า ^๑ เป็น ^๑ มง ^๑ คด
 วิ ^๑ เค ^๑ ช ^๑ ษ ^๑ ัน ^๑ ถ้า ^๑ เด ^๑ ค ^๑ ให้ ^๑ เกิด ^๑ ตี ^๑ ริ ^๑ ส ^๑ วั ^๑ ด ^๑ ดี ^๑ เก ^๑ ช ^๑ ม ^๑ ถ ^๑ าน ^๑ ค ^๑
^๕ เป็น ^๑ ประ ^๑ การ ^๑ ที่ ^๑ ค ^๑ ้น

นำที่ของมารดาบิดา แต่เดิมมา ๆ การแสวงหา
 โภคทรัพย์ ก็เพื่อประโยชน์แก่กิจนี้ ประ
 การหนึ่ง เมื่อใดทำแล้ว ก็ชื่อว่าได้ถือ
 ประโยชน์แห่งโภคทรัพย์ เปนอันจบจ่ายด้วยดี
 ไม่มีข้อจะพึงครหา ๆ แม้สมเด็จพระโตกนารด
 เจ้า ก็ได้ทรงยกขึ้นตรัสว่า เปนกิจของ พระ
 อริยสาวกผู้ครองฆราวาส มีแจ้งในบาฬีแห่ง
 พระสูตร ทงหลายว่า อัญฐาน วิริยา ชิกเคหิ
 โภเคหิ พาหาพล ปริจิตฺเทหิ เสทาวกั
 ชิตฺเตหิ ชัมมิเกหิ ชัมมัตถฺเทหิ
 ปุคฺคทาวริ ปิณฺณตฺติ สัมมา สัจฺฉิ ปริหฺรตฺติ
 ดง นบว เเปลี่ยน บทกิริยา ข้าง ท้ายแสดง

โดย ไหวหาว อย่าง อื่นบ้าง ความ แห่ง บำเพ็ ช่าง
 ค้นว่า อริยสาวก ใน พระ คำสอน นี้ มี
 โภคทรัพย์ ได้ มาแล้ว ด้วย ความ เพียร คือ
 ความหมั่น อัน ตน ตั้ง ส้ม แล้ว ด้วย กัดัง
 พากา จน เตโท ไหล ไทรม กาย เป็น ของ
 เกิด ขึ้น แล้ว โดย ธรรม ได้ มาแล้ว โดย
 ธรรม ย่อมอุปลกมภังบุคร ภรรยา ให้ เป็น สู้ ชิม
 หน้า บริหาร บำรุง ให้ ดำรง โดย อุบาย ที่ ชอบ
 ดึง นี้ ๗ ปุคตา วัตถุ มนุสส์ถาน บุคร เป็น
 วัตถุ ที่ ตั้ง ของ มนุษย์ ทง หตาย คือ เป็น ผู้ จะ
 สืบ ถ้าย ให้ วง ศักด เจริญ แพร่ หตาย ด้วย ประชา
 คุจพนพสุชา เป็น ทง ออก ชน แห่ง หมู ไม่ เจริญ จน เป็น

ดงใหญ่ที่ตูดก็มีถนน ๗ แต่บุตรนั้นมิ่ดำม
 จำพวก อติชาติบุตร ๑ อนุชาติบุตร ๑ อวชาติ
 บุตร ๑ ๗ บุตรผู้เกิดเป็นคนเกิดตวง มารดา
 บิดาขึ้นไป ชื่ออติชาติบุตร บุตรผู้เกิด
 เป็นคนล้มแก่ชนกชนนี ชื่ออนุชาติบุตร บุตร
 ผู้เกิดเป็นคนเดว ทรามกว่า บุพพะการี ชื่อว่า
 อวชาติบุตร ๗ บุตรผู้อภิชาติ ย่อม
 ดำรงจะตั้งแต่ดำรง วงศ์กุดให้เจริญกว่า พัน
 เดิม บุตรผู้อนุชาติ ย่อมอาจรักษาวงศ์กุด
 ให้ถาวรสืบ ๆ ไป บุตรผู้ อวชาติมิ่แต่จะทำ
 วงศ์กุดให้เสื่อมสูญ มิ่อุปมาเหมือนพันธุ
 มิ่ได้ รับบำรุงของเจ้า ของงดงามเร็วแรง

กว่า พันธุ์ เดิม   ก็ ย่อม จะ เผล็ด ดอก ออก
 ผด สืบ พันธุ์ ไป ไต่ นาน   ที่ ปาน กตาง เป็น แต่ เด่มอ
 พันธุ์ เดิม   ก็ ยิง ไซ้ ไต่   พันธุ์ ก็ ยิง จะ สืบ
 ไป ไต่ อี ก   ที่ เด็ก แคะ จะ เผล็ด ดอก ออก
 ผด ก็ เต็ม แกน   ไม่ เป็น ที่ ยินดี ของ เจ้า ของ
 คึง ถูก คัด ทอน สุ่ม พืช พันธุ์   ฉั้น ไต่ ช้อ อูบ
 ไม่ ยค็ อ บตุร ก็ เป็น ฉั้น นัน ๆ   เหตุ ดึง นัน
 มารดา บิดา ควร บริหาร ทำนุ บำ รุง บุกร ของ ตน
 ให้ ยิง ชน ไป กว่า การ เดียง โดย ปรกคิ ที่ แด่ ดง ไว
 ใน เบอง ตน   บุกร จะ ไต่ พิน จาก ความ เป็น
 อวชาต   แด่ดำ มารถ จะ ดำ รง วงศ์ กุด ให้ ถาวร
 สืบ ๆ   ไป ตอด ทอด นาน ๆ   ส่ม เด็จ พระ โลก

นารถเจ้า ก็ได้ประทานพระบรมพุทโธวาท
 ไว้แก่สังคตมาณพ ครั้นหน้าที่ของมารดา
 บิดาจะพึงทำนุบำรุงบุตร ๕ สถาน คือ ปาปา
 นิเวศน์ติ ห้ามจากโทษอันลามก ๑ กัถยาเน
 นิเวศน์ติ ให้ตั้งอยู่ในคุณตั้งงาม ๑
 สัมปปี สักขาเป็นติ ให้ศึกษาคิดปะ ๑ ปฏิ
 รุเปเน ทาเรน สัมโยชนติ ให้ประกอบด้วย
 ภรรยาที่สมควร ๑ สัมเม พายชชี นียยาเทนติ
 ย่อมมอบทรัพย์ให้ ในสมัยเป็นต้นว่าในเวลา มี
 เรือน ๑ ในสถานทั้งห้า นั้น สองสถานข้างต้น
 คือ ห้ามจากบาปแต่ให้ตั้งอยู่ในกัถยาณธรรม
 เป็นเหตุทำบุตรให้ เป็นคนประกอบด้วยคุณสมบัติ

ที่คิดว่า เป็น อติชาติ หรืออนุชาติ สถานที่ ๓ คือ
 ให้ ศึกษา คิดปะ นั้น เป็นเหตุ ทำ บุตร ให้ เป็น ผู้ มี
 สามารถในอันทรงตนอยู่ได้ สองสถานข้างหลัง คือ
 การปลูกฝัง ให้ มี ครอบ ครัว แต่ ให้ ทรัพย์นั้น ว่า
 เป็น กำจัด อุปถัมภ์ บุตร ด้วย ประการ นั้น ๆ ๆ
 มารดา บิดา ผู้ เป็น บณัติค เห็น แจ้ง ซึ่งอรรถ
 ที่กล่าว มา จึง เป็น ภาวะ ชุระ ที่ จะ ยัง บุตรของ
 ตน ให้ ได้ รับ บริหาร แต่ ผู้ กัด เป็น อัน ดี โดย
 สัม ครอบ แก่ กุณภาพ ไม่ ปล่อย ปล่อย ไร ให้
 เป็น พลาด ๆ อัน บุตร นี้ กล่าว โดย อริย โฉหาร
 จัด เป็น คหปตคคิเพติง ของ นาย เรือน นาย บ้าน โดย
 ฐาน ที่ จะ ต้อง รับ ผิด ชอบ ๆ เพติง โดย ปรกคิ

บุคคลรู้จักใช้ ย่อมยังประโยชน์ที่จะพึงสำเร็จ
 ด้วยความร้อน หรือ แสงสว่าง ให้เกิดมี ถ้า
 ใช้ไม่ดี ก็อาจทำความพินาศให้ มีทั้ง
 คุณ แล โทษ นั้น นินทา บุตรก็มีอุปไมยนั้น
 มารดา บิดา หมั่น เป็น ชูระ ให้ได้รับบริหาร
 ผิดหัดดีแล้ว ย่อม เป็น ประโยชน์แก่ตน ให้
 ได้ ชน บาน เป็น ผล แห่ง ความ มีบุตร สุขภาพิต
 ว่า นินทาคิ ปุตุเตหิ ปุตุติมา ชน มีบุตร
 ย่อม เพติด เพติด เพราะ บุตร ทั้ง หดาย ดิ่ง
 ศเขต ถึง ได้ สัม ตระกูล ให้ ยัง ยืน ถาวร ถ้า
 ปล่อยปละ ให้ เป็น พาด ก็ จะ ทำความ รำคาญ
 เตือดร้อน ให้ เข้าใน ภาษิต แย้ง คำข้าง ต้นว่า

โสจติ ปุคฺเตหิ ปุคฺติมา ชน มื่บุตร ย่อมตะห้อย
 เพราะ บุตร ทงหลาย ดัง นี คตอดจน ทำตระกูล
 ให้ เลื่อม สุกุม เป็น ที่ สุก ๆ แม่ เพราะ บรรยาย
 นี้ ควร แดง ที่ มารดา บิดา จะ ตั้ง ใจ บริหาร รักษา
 บุตร ของ ตน โดย ชอบ ด้วย บริหาร วิธี มี ประ
 การ ดัง รับ พระราชทาน ถวาย วิดีชัน มา แดง
 ใน ทน หดัง

ด่ม เต็จ บรม บพิตร พระราช ด่มภารเจ้า ทรง
 บำเพ็ญ ปุคตะ ดังคะหะ เป็น พระราช ชุระ ใน
 พระราช โอรส แด พระ ราชนิกา ด้วย ประการ
 นั้น ๆ โดยควร แก่ เวลา ทรง จัด ให้ พระราช
 โอรส ได้ รับ คึกษา พิเศษ ส่วน ปร ด่มัย ใน

ใน เมือง ต่าง ประเทศ โดย กาด นิยม ด่มด้วย
 โบราณ ชาติยราช ประเพณี ดั่ง มี แจ่ง ใน อรรถ
 กถา พระ ธรรม บท ว่า พระ เจ้า บัดเด่นที่ผู้
 ครอง โทศรัฐ แต่ ครั้ง ยัง เป็น พระ ราชกุมาร
 เจ้า มหัตถ์จิฉฉว กุมาร นครไพศาลี กับ เจ้า พันชุต
 มัตตะ ราช บุตร นคร กุสินารา ต่าง ได้ เสด็จ
 ไป เมือง ตัก กะถิตา แด ทรง เรียน คีตปะ ใน
 สำนัก อาจารย์ ทิดาปาโมกข์ ใน สัมมัยเดียวกัน
 ได้ เป็น สัมพันธมิตร คู่กัน เคย ดนิตสนมกันมา ดั่ง นี้ ๗
 ครั้ง พระ ราชโอรส เสด็จ ศึกษาศึกษา แด เสด็จ
 กลับ ถึง พระ นคร แล้ว โปรย ภาดา ๆ ให้ มี

ในฝ่ายพระราชอาณาจักร แผนกอารักขา
 ได้ทรงตั้งพระราชบัญญัติจัดการทหารชั้นใหม่
 เพื่อรักษาความสงบในรัชชต์มา ๆ ชั้นนี้เป็น
 พระราชธุระของพระมหากษัตริย์เจ้า มาแต่ครั้ง
 ไปราณสมัย ในเวลาที่บั้นชนเป็นที่จำพวก
 คือ กษัตริย์ ๑ พราหมณ์ ๑ แพศย์ ๑
 ศูทร ๑ ๆ กษัตริย์นั้น เป็นจำพวกมีหน้าที่บ่ง
 กันรักษาความสงบในจังหวัด จัดไว้ในจำ
 พวกนี้ ทั้งท่านผู้ปกครองและผู้เป็นเชื้อ
 สาย ๆ พราหมณ์นั้น เป็นจำพวกชวนชวายเป็น
 ในคำสั่งปฏิบัติ ดั้น ทัดในไตรเพทมีความรู้
 เป็นครูฝึกสอนกุลบุตรให้เรียนศิลปวิทยา แล

เป็นผู้อำนวยการบัญชาญพิชิตต่าง ๆ แพศยหน
 เป็นเจ้าพวกประกอบในทางค้าขาย เป็นผู้จัด
 ทำพิธีต่างหลายชนเพื่อบำรุงสุขของชนทั่วไป ๆ
 พวกศัตรูนั้น เป็นเจ้าพวกไพร่ เป็นผู้ทำการงาน
 ของผู้อื่นด้วยกำลัง ๆ อินมหาชนผู้ตั้งอยู่
 เป็นชุมนุมในแดนดินอันหนึ่ง ๆ ซึ่งเรียกโดย
 ฤๅษจารย์ว่า บ้านเมือง หรือประเทศ เจ้า
 ต้องปรารถนาบำรุงรักษา เพื่อบำรุงรักษา
 ชุมชนนั้น ให้มั่นคงแข็งแรง ๆ แม้ใน
 จักรวรรดิศฤงคาร ก็แสดงว่า พระเจ้าจักรพรรดิราช
 มีเจ้าตรงคิณเสนา คือ กองทัพ ๔ เหล่า พลช้าง
 พลม้า พลรถ พลเคียว สำหรับประกอบ

กับจักร รัตน ประดับ พระ เตชา นุภาพ ทรง จัด
 ธรรมิกา รักชาวรัตนคฤติ คือ การ ปกครอง ด้วย
 รักษา บ้อง กัน อัน เป็น ไป โดยราชธรรม ใน
 ประชาชน ผู้ พง พระ บารมี ทวีไป ทุกหมู่ ครอบคลุม
 ถึง ดิวิจนาจาน บาง เหล่า ที่ ควร บำรุง ไว้ ฯ ถึง พระ
 เจ้า แผ่นดิน เฉพาะ ประ เทศ อัน หนึ่ง ๆ ต่างก็
 ต้อง มี กำตั้ง ไว้ พร้อมมมุด ตั้ง พระเจ้ากาตี ใน ที่ฆา
 วุฆาดก ซึ่ง กล่าวแล้ว ใน หน หลัง ฯ แม้ พระ
 เจ้า แผ่นดิน ใน ครัง พุทธกาล เช่น พระ เจ้า
 พิมพิลาร มคธราช แม้ ทรง หนีถือ พระ พุทธ
 คำสอน มัน คง ใน ฝ่ายราชกิจ ก็ ยัง ทรง
 เป็น พระ ราษฏระ โดยราชธรรม ตั้ง มี แจง ใน

คัมภีร์ มหาวรรค พระวินัยคณ บัพ พชา ชนชก ว่า
 คราวหนึ่ง บัจจันต ชนบท ปลายพระราชาณา
 เขตแดนวัน มคธ เกิดจาดจต กำ เบริชชัณ ค้อง
 จิต กอง ทัพ ส่ง ไป รังบ พวกโยชัฎ ฎุ ถูก เกณท
 แด ไม่ ส้มค ไป พากัน หตบ หนี ไป บวช ใน ลำ
 หนัก พระภิกษุ ทัง หตายเป็น อ้น มาก ความ
 ทราบ ถึง พระเจ้า พิมพิสาร ครัด ถาม โวหาริก
 อมาตย์ ทง หตาย ถึง โทษ ฎุ วัช บวช คน หตวง
 เช่น นั อมาตย์ เหล่า นั วาง บท ถึง ประหารชีวิต
 พระ องค์ ทรง ยก ความ ขอน เป็น เหตุ ทูต ขอ
 ส้มเค็จ พระ ฎุ มี พระภาคเจ้า เพื่อ ทรง ห้าม ไม่ ให้
 ภิกษุ ทัง หตาย วัช บวช ราชภักฎุ บรูษ ส้มเค็จ

พระบรมศาสดาจารย์ ก็ ทรงอนุมัติ แต่ ทรงตั้งพระ
 พุทธบัญญัติ ห้ามไว้ โดยความเป็น ทุกกฏา
 บัติ แก่ ภิกษุผู้ เดิมที ฯ พระเจ้า พิมพิสารทูล
 ขอ ตั้ง นี้ ก็ ด้วย พระ ปรีชา ผนวช ปณ ศาสตร์ กิจ
 แด ราชการ ให้ เป็น ไป ไม่ แก่ง แแย้ง กัน ฯ แต่
 นั้น มา ใน เวลา ดัง บ พระเจ้า แผ่น ดิน ผู้
 เป็น ศาสตร์ ปรถม ก ก็ ไต่ ทรง ผนวช นั้น พระ ราชทาน
 พระ ราชานุญาต ให้ พ้น จาก ความเป็น ราชภักดิ์ แก่
 ราชเดว ก ผู้ ศรัทธา จะ บวช ใน พระ ศาสตร์ เป็น
 ราช ประเพณี ดัง มา ฯ อินท ที่ รักษา ความ
 ดัง บ นี้ ย่อม เป็น ที่ นิยม นิม ถือ ของ พวก ชัด คิยะ
 บาง ก็ มี สัมญา เป็น นิมิตร ประกอบ กับ นาม เดิม

เช่น คำว่า เสนิโย จอมพต เป็น สร้อย พระ
 นาม แห่ง พระเจ้า พิมพิสาร ซึ่ง เรียก รวม กัน ว่า
 ราชา มาคโร เสนิโย พิมพิสาร นี้ แต่ คำ
 ว่า เสนาปติ นายพต เป็น สร้อย นาม ของ เจ้า
 ตั้หะกุมาร เมือง ไพศาลี ซึ่ง เรียก รวม กัน ว่า ตั้โห
 เสนาปติ นี้ ๆ แต่ ความ สงบ นั้น ย่อม
 เป็น บำจาย แห่ง กัน แต่ กัน เมื่อ ความ สงบ ภาย
 นอก มี ชน ก่อน แล้ว ความ สงบ ภาย ใน จึง เป็น
 ไป ตาม เมื่อ ชุม นุม ปราศ จาก ความ ระด้า ระด้าย
 ไม่ ต้อง หวาด แต่ ภัย อัน ตราย อัน จะ พัง มี มา แล้ว
 ชน จำ พวก นั้น ๆ จะ ได้ ตั้ง หน้า ทำ กิจ ตาม น้า
 ที่ ของ ตน ๆ โดย ปกติ ๆ อัน จะ รักษา ความ

สงบ ก็จำ ต้อง มี กำลั ง พอ จะ ห้าม ความ กำเวิ บ
 จตจต คุจกำ ใน อรรถ กถา ว่า กัณฐ์ เณ กัณฐ์
 กุทัชฌณิ บง หนาม ด้วย หนาม ใช้ ใน ข้อ ความ อัน
 จะ ต้อง แก่ ด้วย อากา ร เช่น เดียว กัน กับ ที่ เบน เหตุ
 เกิด ๆ เหตุ ดัง นั้น พระมหา กษัตริ ย ผู้ ทรง พระ บัญญา
 อัน ต่ำ เติ ศ์ จึง ประ กอบ พระ รา โส ไบ บาย หากำดั ง
 ไว้ ทุก ประการ ๆ ส้ม เต็ จ ๆ เจ้า ทรง จั ด ธรรม ภา
 ธิกา เพื่อ รั ก ษา ความ สงบ ของ ประชา ชน
 ใน พระ รา ช อาณา เขตต์ โดย เนตติ ของ พระ
 มหา กษัตริ ย เจ้า ดัง นี้ เป็น ส่วน รั ฐา ธิปา ด โน
 ไบ บาย อัน ต่ำ คัญ ประการ หนึ่ง ๆ นอก จาก ข้อ ซึ่ ง
 กถา ว มา ใน คัมภีร์ ตรี ส ให้ เด็ก บ่อ น แะ ใน

พระราชาจรรยา ส่วน อัคร ตมบัตติ แด่ ประหิต
 ปฏิบัติ อัน เป็น ที่ ต่ง แห่ง ศุภลสิริ สวรรค์
 อุดมมงคลอันพิเศษ มี เอกเทศตั้ง รับพระ ราชทาน
 พรรณา มา ด้วยประการฉนี้

เทหิ เทหิ วิเล่เล่หิ कुणेहि प्रणिमन्तिโต
 जिरुञ्चिवी महाराजा सुखीपतिโต अनामयो
 यस्तां तेषां जापि वृत्तमयन्ति नरुत्तमो
 स्ता गीतरानि त्मबद्धं जिरु र्षे प्रदिष्टु
 खो त्मदेज ब्रम्भपितर परराक्षसमारजायु त्रंगประ
 คับ ด้วย พระคุณ ตมุทัย อัน พิเศษ นั้น ๆ ทรง
 พระชนมายุยืนนาน ทรง พระดำราญ หาพระโรค
 มิได้ ทรง พระเจริญด้วย ราชอิศริยยศเดชานุภาพ

ทอดพระเนตรเห็นแต่กิจการอันเจริญ เป็นนิตย
 กาด เล็ดจ สติค ยืน นาน ในราชมไหศวรรย์
 ปกครองราชย์ดีมาจนทศ ให้ สัมบูรณ์ ยิ่ง สัมพระ
 ราช ประสงค์ ทุก สิ่ง ทุก ประการ ฯ ถ้า ชู อารัก
 ขกา เทวา วัตถุประสงค์ มหิตธิกา สรรฐมณฑล ภูมิ
 อภิปาเตนต์ ดัฟพทา ขอ อารักขเทวดา แล วัตถุประสงค์
 เทวดา ผู้ ทรง มหิตธิฤทธิ ได้ รับ อนุโมทนา ส่วน พระ
 ราชกุศล เทวดาพลี แล้ว จึง ตั้ง ไมตรี จิตต์
 อภิบาลรักษา สัมเด็จพระเจ้า กับ รัฐมณฑล ให้
 ปราศจาก ภัยอันตรายทุกเมื่อ ฯ

อรหิ สัมมาสัมพุทธ โข อุตตมัม ชัมมชฌคา
 มหาสัม ปโพเชติ อิจเจตม รตนัตตย

พระอรหันต์ สัมมาสัมพุทธเจ้า ได้ บัดดูกรรม
 อันอุดมแล้ว ทำสังฆะ หมู่ใหญ่ ให้ ครัสต์ รั ตาม
 คืบ จาก กิเลส นิทรา เมื่อกบฏ ปรีชา คุณ ชื่น
 ได้ ตามนี้ รัตนตรัยอันอุดม สูง สุดกว่า รัตน
 อื่น ๆ แม้ถึง จะ ต่าง กัน โดยวัตถุ ว่า
 พุทฺโธ ฆัมโม สัมโฆ ดังนี้ ก็จริง อยู่แต่ แต่
 ว่าไม่ แยกจากกันได้ เพราะ พระ พุทธเจ้า ครัสต์ รั
 กอนแล้ว สอนผู้ อื่น ให้ รั ธรรม ธรรมเด่าสังฆ
 ได้ ทรง จำ ไว้แล้ว สังฆเด่า ก็ สาวก ของ พระ
 พุทธเจ้า รัตนทั้ง สาม เนือง เป็น หนึ่ง เดียว กัน
 ฉนั้น รัตนทั้ง สาม นี้ บริสุทธิ สูง สุด ประเสริฐ ใน โลก
 ย่อม เป็น ไป ด้วยดี เพื่อ ความ บริสุทธิ อย่างยิ่ง

แก่ผู้^{๒๕} ที่เลื่อมใสแล้ว ใคร่ความบริสุทธิ์^{๒๖} แก่ตน
 ปฏิบัติอยู่ โดยชอบ ความบริสุทธิ์^{๒๗} หมดจด จาก
 กิเลส^{๒๘} เป็นนิพพิตติ^{๒๙} จากทุกข์^{๓๐} ทั้ง หตาย นิพพาน
 เป็น^{๓๑} ธรรมชาติ^{๓๒} สัจ^{๓๓} อย่างยิ่ง นิพพาน^{๓๔} เป็น^{๓๕} ศุข
 อย่างยิ่ง ด้วย^{๓๖} ด้จจ วาจา ภาษิต^{๓๗} ที่^{๓๘} กล่าว^{๓๙} อ่าง
 คุณ^{๔๐} พระรัตน^{๔๑} ตรี^{๔๒} นี้ ขอ^{๔๓} ด้ริ^{๔๔} ด้ว^{๔๕} ด้ติ^{๔๖} ด้พิ^{๔๗} ด้ฒ^{๔๘} ด้น^{๔๙} ด้ช^{๕๐} ด้ม^{๕๑}
 คต^{๕๒} พระ^{๕๓} ด้น^{๕๔} ด้ช^{๕๕} ด้ข^{๕๖} ด้อิ^{๕๗} ด้ฐ^{๕๘} ด้วิ^{๕๙} ด้บุ^{๖๐} ด้ต^{๖๑} ด้ผล^{๖๒} ด้จ^{๖๓} ด้เกิด^{๖๔} ด้มี^{๖๕} ด้แต่^{๖๖}
 ด้ม^{๖๗} ด้ด้จ^{๖๘} ด้บ^{๖๙} ด้รม^{๗๐} ด้บ^{๗๑} ด้พิ^{๗๒} ด้คร^{๗๓} ด้พระ^{๗๔} ด้ราช^{๗๕} ด้ส^{๗๖} ด้ม^{๗๗} ด้ภา^{๗๘} ด้ร^{๗๙} ด้เจ้า^{๘๐} ด้กับ^{๘๑}
 ด้ทั้ง^{๘๒} ด้พระ^{๘๓} ด้บ^{๘๔} ด้รม^{๘๕} ด้ราช^{๘๖} ด้วง^{๘๗} ด้ค^{๘๘} ด้แต่^{๘๙} ด้รัฐ^{๙๐} ด้จ^{๙๑} ด้หว^{๙๒} ด้ต^{๙๓} ด้ด้วย^{๙๔} ด้เต^{๙๕} ด้ชา^{๙๖}
 ด้นุ^{๙๗} ด้ภา^{๙๘} ด้พ^{๙๙} ด้พระ^{๑๐๐} ด้รัตน^{๑๐๑} ด้ตรี^{๑๐๒} ด้เป็น^{๑๐๓} ด้ป^{๑๐๔} ด้ภา^{๑๐๕} ด้ห^{๑๐๖} ด้โน^{๑๐๗} ด้บาย^{๑๐๘} ด้ก^{๑๐๙} ด้กัน^{๑๑๐}
 ด้ขอ^{๑๑๑} ด้อุ^{๑๑๒} ด้บ^{๑๑๓} ด้ท^{๑๑๔} ด้ระ^{๑๑๕} ด้วัน^{๑๑๖} ด้ตรา^{๑๑๗} ด้ย^{๑๑๘} ด้แต่^{๑๑๙} ด้อุ^{๑๒๐} ด้ป^{๑๒๑} ด้ค^{๑๒๒} ด้ข^{๑๒๓} ด้ต^{๑๒๔} ด้ของ^{๑๒๕} ด้ทั้ง^{๑๒๖} ด้ห^{๑๒๗} ด้ตาย^{๑๒๘}
 ด้อย่า^{๑๒๙} ด้ไ^{๑๓๐} ด้ด้ถู^{๑๓๑} ด้ก^{๑๓๒} ด้ต^{๑๓๓} ด้อง^{๑๓๔} ด้พ^{๑๓๕} ด้อง^{๑๓๖} ด้พาน^{๑๓๗} ด้ส^{๑๓๘} ด้ยาม^{๑๓๙} ด้รัฐ^{๑๔๐} ด้ม^{๑๔๑} ด้หา^{๑๔๒} ด้ชน^{๑๔๓} ด้น^{๑๔๔} ด้บท^{๑๔๕} ด้นี้^{๑๔๖} ด้ใน^{๑๔๗}

กาดไหน ๆ จึง บำ ราศ์ โทด ด้วย ประ การ ทั้ง
 ปวง ขอ ความ เป็น ผู้ ไม่ มี โโรค แด ความ
 สุข ดำ ราว ญ แด ความ เป็น ผู้ มี อายุ ยืน นาน
 แด ความ ถึง พร้อ ม แห่ง วั ต ฤ ทั้ง หดา ย อัน จะ เกอ
 กุด แก่ ความ ไม่ มี โโรค แด ความ สุข ความ เป็น
 ผู้ มี อายุ ยืน นาน ทั้ง สุข โส ม นัส ส วั ต ติ ส ุ ภ วิ บุ ต ฆ ด
 จึง เกิด มี แด ส ม เดี จ บรม บพิ ตร พระ รา ช ส ม ภ า ร
 เจ้า กับ ทั้ง พระ บรม รา ช วงศ์ ซึ่ง อภิ บา ด ดำ รง ด ยาม
 รัฐ ม หา ชน บท นี้ ใน ที่ ทุ ก ส ถาน ขอ เท พ เจ้า
 ผู้ อภิ บา ด ด ยาม รัฐ ม ณ ท ด้ ง ด้ น แด เท พ เจ้า ผู้
 ด้ ง ส ติ ติ ใน พระ บรม รา ช นิ เว ศ์ นี้ ที่ ส ม เดี จ บรม
 บพิ ตร พระ รา ช ส ม ภ า ร เจ้า แด พระ บรม รา ช วงศ์

ผู้ดำรงสยามรัฐมหาชนบทนี้ได้บูชาแล้ว ด้วย
 ธรรม พัดแดอามิศ พัด จงคงไมตรี จิตร อภิบาล
 รักษา ส้ม เต็มบรมบพิตร พระราช ส้มภาร เจ้า กับ
 ทงพระบรมราชวงศ์ แด่สยามรัฐ ราชอาณาจักร
 ให้สถาพรดำรงมั่น พันธุ์รพพิบัติคือ บัณฑิตวันตราย
 เบนนคยนรนคร ดีทชมตฤ ดีทชมตฤ ดีทชมตฤ
 อิท ผล เอตต์ม รัตนคตยส์ม ส้มปล่าทน
 เจตได้ ขอผล ทอภิ ปรายนี้ จง เป็นผลส้มฤทธี
 จง เป็นผลส้มฤทธี จง เป็นผลส้มฤทธี แต่ส้ม
 เต็มบรมบพิตร พระราช ส้มภาร เจ้า ผู้มีพระราช
 ฤทัย เต็มได้ในพระรัตนตรัยนี้ ส้มพระบรม
 ราชประ สงค์ ทุกประการ เทอญ ฯ

(จบ)

